

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki (przewodniczący)

SSN Jarosław Sobutka (sprawozdawca)

SSN Renata Żywicka

w sprawie z odwołania J.J.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Tarnowie
o rentę z tytułu niezdolności do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 13 lutego 2024 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie
z dnia 26 stycznia 2022 r., sygn. akt III AUa 1381/19,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu w Krakowie do ponownego rozpoznania oraz
orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

D.S.

Jarosław Sobutka Robert Stefanicki Renata Żywicka

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Tarnowie, wyrokiem z dnia 4 września 2019 r., oddalił
odwołanie wnioskodawcy J. J. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

Oddziału w Tarnowie z dnia 21 marca 2019 r. odmawiającej wnioskodawcy wypłaty renty z tytułu niezdolności do pracy za okres od 15 października 2014 r. do 25 lutego 2015 r. Sąd Okręgowy ustalił, że orzeczeniem z dnia 6 sierpnia 2013 r. lekarz orzecznik ZUS uznał, że wnioskodawca nie jest niezdolny do pracy, a stanowisko to podtrzymała komisja lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 4 września 2013 r. Na tej podstawie decyzją z dnia 17 września 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Tarnowie odmówił przyznania wnioskodawcy renty z tytułu niezdolności do pracy. Odwołanie J. J. od tej decyzji zostało oddalone wyrokiem Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 29 kwietnia 2014 r. (sygn. akt IV U 1697/13). W dniu 16 października 2014 r. odwołujący po raz drugi złożył wniosek o rentę. Orzeczeniem z dnia 14 listopada 2014 r. lekarz orzecznik ZUS uznał, że wnioskodawca nie jest niezdolny do pracy. Stanowisko to podtrzymała komisja lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 17 grudnia 2014 r. Na tej podstawie decyzją z 22 grudnia 2014 r. organ rentowy odmówił wnioskodawcy przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy. Sąd Okręgowy w Tarnowie postanowieniem z dnia 29 października 2015 r. (sygn. akt IV U 137/15), uchylił decyzję z dnia 22 grudnia 2014 r. i przekazał sprawę do rozpoznania organowi rentowemu (punkt I), umarzając postępowanie w sprawie (punkt II). Sąd Okręgowy powołał się na to, że w toku postępowania sądowego odwołujący przedłożył dokumenty dotyczące stanu jego zdrowia z daty po wniesieniu odwołania, z treści których wynikało, że stan ten uległ znacznemu pogorszeniu w stosunku do tego, który oceniali lekarz orzecznik ZUS i komisja lekarska ZUS, a wywołany został przez jednostkę chorobową, która z całą pewnością występowała w dacie badań przeprowadzonych w toku postępowania przed organem rentowym. Wnioskodawca złożył zażalenie na powyższe postanowienie. Sąd Apelacyjny w Krakowie postanowieniem z dnia 14 grudnia 2015 r. (sygn. akt III AUz 221/15) oddalił zażalenie. W dniu 7 sierpnia 2015 r., a więc jeszcze w toku postępowania w sprawie (sygn. akt IV U 137/15), J. J. złożył kolejny wniosek o rentę. Na skutek ponownego rozpoznania sprawy, orzeczeniem z dnia 12 stycznia 2016 r. lekarz orzecznik ZUS stwierdził, że wnioskodawca jest całkowicie niezdolny do pracy na okres do 30 czerwca 2016 r., ustalając jednocześnie, że niezdolność ta istnieje od 25 lutego 2015 r. Od orzeczenia tego, którego odbiór został potwierdzony przez J. J. w dniu badania, wnioskodawca nie wniósł sprzeciwu do komisji lekarskiej ZUS, ani też nie wniósł o

przywrócenie terminu do dokonania tej czynności. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Tarnowie, decyzją z dnia 16 lutego 2016 r., przyznał wnioskodawcy rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy na okres od 1 sierpnia 2015 r., tj. od miesiąca złożenia wniosku, do 30 czerwca 2016 r. Od decyzji tej J. J. złożył odwołanie domagając się wypłaty renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od 25 lutego 2015 r. Następnie, na podstawie orzeczenia lekarza orzecznika ZUS z dnia 12 stycznia 2016 r., decyzją z dnia 16 marca 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Tarnowie, wykonując postanowienie Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 29 października 2015 r., przyznał wnioskodawcy rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy na okres od 25 lutego 2015 r. do 30 czerwca 2016 r. Od tej decyzji J. J. złożył odwołanie, w którym domagał się przyznania renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 16 października 2014 r. do 25 lutego 2015 r. Odwołanie to sprowadzało się do kwestionowania orzeczenia lekarza orzecznika ZUS z dnia 12 stycznia 2016 r., od którego nie został wniesiony sprzeciw. Sąd Okręgowy w Tarnowie na podstawie art. 477⁹ § 3¹ k.p.c. odrzucił odwołanie od decyzji z dnia 16 marca 2016 r. Postanowienie to wnioskodawca zaskarżył zażaleniem, a Sąd Apelacyjny w Krakowie postanowieniem z dnia 19 lipca 2016 r. (sygn. akt III AUz 117/16) zażalenie oddalił. W dniu 6 czerwca 2016 r. J. J. po raz kolejny złożył wniosek o rentę. Orzeczeniem z dnia 27 czerwca 2016 r. lekarz orzecznik ZUS uznał wnioskodawcę za osobę częściowo niezdolną do pracy na okres do 30 czerwca 2018 r., a stanowisko to podtrzymała komisja lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 19 lipca 2016 r. Na tej podstawie, decyzją z dnia 27 lipca 2016 r., organ rentowy przyznał wnioskodawcy rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy na okres od 1 lipca 2016 r. do 30 czerwca 2018 r. Odwołanie J. J. od decyzji z dnia 27 lipca 2016 r., w którym domagał się on przyznania renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy oraz renty za okres od 16 października 2014 r. do 25 lutego 2015 r., zostało oddalone wyrokiem Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 30 listopada 2017 r. (sygn. akt IV U 792/16). Wyrokiem z dnia 12 lipca 2018 r. (sygn. akt III AUa 49/18), Sąd Apelacyjny w Krakowie oddalił apelację od wyroku z dnia 30 listopada 2017 r. W dniu 22 lutego 2019 r. J. J. złożył przedmiotowy wniosek o wydanie decyzji rozstrzygającej jego żądanie dotyczące renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy za okres od 15 października 2014 r. do 25 lutego 2015 r.

Według Sądu Okręgowego, skoro wniosek o rentę złożony w dniu 16 października 2014 r. został rozstrzygnięty, to wniosek złożony później, nawet z powołaniem się na treść opinii wydanej w sprawie (sygn. akt IV U 137/15), nie mógł prowadzić do przyznania renty za okres sprzed daty nowego wniosku. Sądy obydwu instancji uznały, że skoro wnioskodawca nie kwestionował orzeczenia lekarza orzecznika ZUS z dnia 12 stycznia 2016 r., to proces ustalania okoliczności faktycznych, mających znaczenie dla nabycia prawa do świadczenia, został zakończony. Z uwagi na nie wniesienie sprzeciwu od orzeczenia lekarza orzecznika ZUS z dnia 12 stycznia 2016 r., ustalona w tym orzeczeniu data powstania u wnioskodawcy niezdolności do pracy miała w sprawie decydujące znaczenie. Podstawą do przyznania świadczenia rentowego za okres od 15 października 2014 r. do 25 lutego 2015 r. nie może być opinia sądowo-lekarska z dnia 30 czerwca 2015 r. Postanowienie Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 29 października 2015 r., którym uchylono decyzję organu rentowego z dnia 22 grudnia 2014 r., przekazując sprawę organowi rentowemu do ponownego rozpoznania i umarzając postępowanie istotnie oznacza, że sprawa przed organem rentowym była prowadzona od nowa. Zatem wnioski biegłych lekarzy sądowych, zawarte w opinii sądowo - lekarskiej z 30 czerwca 2015 r. wydanej w postępowaniu, które zostało umorzone, nie były wiążące dla lekarza orzecznika ZUS przy ponownym rozpatrzeniu sprawy. Ostatecznie wniosek z dnia 16 października 2014 r. został rozstrzygnięty prawomocną decyzją organu rentowego z dnia 16 marca 2016 r. Sąd Okręgowy podkreślił także, że jeżeli ponowne ustalenie prawa do świadczeń nastąpiło na skutek błędu organu rentowego lub odwoławczego, to jeżeli w takich warunkach organ rentowy lub odwoławczy przyzna lub podwyższy świadczenie, wypłaca się je od miesiąca złożenia pierwotnego wniosku lub wydania decyzji z urzędu, nie dłużej jednak niż za okres 3 lat wstecz, liczonych od daty zgłoszenia wniosku o ponowne rozpoznanie sprawy. Żądanie wypłaty renty za okres od 15 października 2014 r. do 25 lutego 2015 r. wykracza poza taki 3 - letni okres. Ponadto w sprawie nie miał miejsca błąd organu rentowego.

Po rozpoznaniu sprawy na skutek apelacji J. J. od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 4 września 2019 r., Sąd Apelacyjny w Krakowie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych,

wyrokiem z 26 stycznia 2022 r., oddalił apelację. W ocenie Sądu Apelacyjnego rozstrzygnięcie Sądu I instancji jest trafne i odpowiada prawu. Ogół okoliczności faktycznych w niniejszej sprawie był niesporny i w całości wynikał z dokumentów znajdujących się w aktach administracyjnych ZUS, jak i z dokumentów zawartych w aktach sądowych. Sąd I instancji opierając się na takich dokumentach, szczegółowo wykazanych w uzasadnieniu wyroku, prawidłowo zrekonstruował stan faktyczny sprawy, związany z ubieganiem się przez wnioskodawcę o przyznanie renty z tytułu niezdolności do pracy, w szczególności przebieg poszczególnych postępowań inicjowanych odwołaniami od decyzji organu rentowego, a także przywołał właściwe przepisy, mające zastosowanie w rozpoznawanej sprawie, dokonując ich prawidłowej wykładni. W związku z tym Sąd Apelacyjny podzielił zarówno ustalenia faktyczne jak i rozważania prawne Sądu I instancji. W związku z zaskarżoną przez wnioskodawcę decyzją organu rentowego z dnia 21 marca 2019 r. kwestią sporną było, czy wnioskodawcy przysługiwało prawo do wypłaty renty z tytułu niezdolności do pracy za okres od 15 października 2014 r. do 25 lutego 2015 r. Sąd Apelacyjny podkreślił, że do przebiegającej u wnioskodawcy choroby onkologicznej odwołali się też biegli sądowi w opinii z dnia 30 czerwca 2015 r., opisując m.in. przeprowadzone w dniu 25 lutego 2015 r. usunięcie nerki lewej z powodu raka jasnokomórkowego. Schorzenie onkologiczne nie było przedmiotem oceny lekarza orzecznika ZUS, ani też komisji lekarskiej ZUS, w postępowaniu przed organem rentowym wszczętym na skutek wniosku z dnia 16 października 2014 r., dlatego też w toku postępowania w sprawie (sygn. akt IV U 137/15) organ rentowy, powołując się na przepis art. 477¹⁴ § 4 k.p.c., wnosił o uchylenie decyzji z dnia 22 grudnia 2014 r., przekazanie sprawy do rozpoznania organowi rentowemu i umorzenie postępowania. Sąd Okręgowy w Tarnowie w dniu 29 października 2015 r. wydał postanowienie o treści odpowiadającej wnioskowi organu rentowego. W związku z zażaleniem wniesionym przez wnioskodawcę, prawidłowość postanowienia z dnia 29 października 2015 r. była weryfikowana przez Sąd Apelacyjny w Krakowie, który postanowieniem z dnia 14 grudnia 2015 r. (sygn. akt III AUz 221/15) oddalił zażalenie wnioskodawcy. Z powyższego wynika zatem, że opinia z dnia 30 czerwca 2015 r., pomimo korzystnej dla wnioskodawcy konkluzji, nie mogła doprowadzić w postępowaniu (sygn. akt IV U 137/15) do wydania orzeczenia przyznającego świadczenie rentowe, ponieważ

ujawnione zostały schorzenia, które nie były przedmiotem oceny w postępowaniu orzeczniczym prowadzonym przez organ rentowy, co uniemożliwiło Sądowi Okręgowemu w Tarnowie merytoryczne orzekanie w sprawie. Podkreślenia wymaga, że nowa okoliczność, w rozumieniu art. 477¹⁴ § 4 k.p.c., to tego rodzaju zdarzenia faktyczne, które choć powstałe po wniesieniu odwołania, mają znaczenie dla oceny stanu zdrowia do dnia decyzji, ale już nie na przyszłość. Jeszcze w toku postępowania, jakie toczyło się przed Sądem Okręgowym w Tarnowie pod sygn. akt IV U 137/15, apelujący J. J., w dniu 7 sierpnia 2015 r., złożył nowy wniosek o przyznanie renty z tytułu niezdolności do pracy. Lekarz orzecznik ZUS, orzeczeniem z 12 stycznia 2016 r. stwierdził, że wnioskodawca jest całkowicie niezdolny do pracy od 25 lutego 2015 r. do 30 czerwca 2016 r. Wnioskodawca nie wniósł sprzeciwu od tego orzeczenia do komisji lekarskiej ZUS, dlatego też organ rentowy na podstawie orzeczenia lekarza orzecznika ZUS z dnia 12 stycznia 2016 r. wydał decyzję z dnia 12 lutego 2016 r., przyznającą rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy na okres od 1 sierpnia 2015 r. (tj. od miesiąca złożenia wniosku o świadczenie) do 30 czerwca 2016 r. Podkreślenia wymaga, że skoro wnioskodawca dysponował orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS z dnia 12 stycznia 2016 r. i jednocześnie był przekonany o przysługiwaniu mu prawa do renty także za okres przed dniem 25 lutego 2015 r. (z tytułu częściowej niezdolności do pracy), mógł wnieść sprzeciw od orzeczenia lekarza orzecznika ZUS, jednak z uprawnienia tego nie skorzystał.

Kolejna wreszcie decyzja organu rentowego, mająca związek z rozpatrywanym w niniejszej sprawie żądaniem wnioskodawcy, to decyzja z dnia 16 marca 2016 r., która została wydana w związku z wpływem do organu rentowego prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 29 października 2015 r. Organ rentowy opierając się na orzeczeniu lekarza orzecznika ZUS z dnia 12 stycznia 2016 r. w decyzji z dnia 16 marca 2016 r. przyznał wnioskodawcy rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy na okres od 25 lutego 2015 r. do 30 czerwca 2016 r. Odwołując się od tej decyzji wnioskodawca domagał się przyznania renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy za okres od 16 października 2014 r. do 25 lutego 2015 r. W odwołaniu wnioskodawca ograniczył się do kwestionowania orzeczenia lekarza orzecznika ZUS z dnia 12 stycznia 2016 r., chociaż wcześniej nie wnosił sprzeciwu od tego orzeczenia. W związku z tym odwołanie wnioskodawcy

zostało odrzucone postanowieniem Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 29 kwietnia 2016 r. (sygn. akt IV U 312/16), a zażalenie wnioskodawcy na to postanowienie zostało oddalone postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 19 lipca 2016 r. (sygn. akt III AUz 117/16). Trafnie zatem wskazał Sąd I instancji, że wniosek o przyznanie renty, jaki złożony został w organie rentowy w dniu 16 października 2014 r., został ostatecznie rozstrzygnięty w wyniku postępowań toczących się pod sygn. akt IV U 137/15 oraz IV U 312/16. Uchylenie decyzji z dnia 22 grudnia 2014 r., odmawiającej przyznania renty i przekazanie sprawy do rozpoznania organowi rentowemu, doprowadziło w konsekwencji do wydania przez organ rentowy decyzji z dnia 16 marca 2016 r., przyznającej rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy na okres od 25 lutego 2015 r. do 30 czerwca 2016 r., która to decyzja nie została przez wnioskodawcę skutecznie zaskarżona, przez co stała się decyzją ostateczną. W związku z tym, że decyzja z dnia 16 marca 2016 r. została wydana na podstawie orzeczenia lekarza orzecznika ZUS z dnia 12 stycznia 2016 r., jeszcze raz Sąd II instancji podkreślił, że skoro wnioskodawca był przekonany, że świadczenie rentowe powinno mu przysługiwać także za okres przed dniem 25 lutego 2015 r., to winien był (powołując się na treść opinii sądowo- lekarskiej wydanej w sprawie o sygn. akt IV U 137/15) wnieść sprzeciw od orzeczenia lekarza orzecznika ZUS. W takiej sytuacji mógłby liczyć na ponowne przeanalizowanie swojego stanu zdrowia sprzed 25 lutego 2015 r. przez komisję lekarską ZUS. Ponadto nie wniesienie sprzeciwu w daleko idącym zakresie ogranicza w następnym kroku możliwość wniesienia odwołania, zaś za pomocą odwołania wnioskodawca przeniósłby sprawę na etap postępowania sądowego, gdzie mógłby liczyć na ponowne dokonanie oceny jego stanu zdrowia przez biegłych sądowych. Sąd odwoławczy wskazał także, że nawet w sytuacji, gdy wnioskodawca ze względu na schorzenie onkologiczne został uznany za całkowicie niezdolnego do pracy od dnia 25 lutego 2015 r., nie musiało to być równoznaczne z tym, że przed dniem 25 lutego 2015 r. był osobą częściowo niezdolną do pracy.

W skardze kasacyjnej z 14 marca 2022 r. pełnomocnik J. J., zaskarżył w całości z wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie dnia 26 stycznia 2022 r., zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego tj.:

1. art. 14 ustawy o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych poprzez jego niezastosowanie do postępowania prowadzonego na skutek przekazania sprawy organowi rentowemu do rozpoznania postanowieniem z dnia 29 października 2015 r., co doprowadziło do przyjęcia orzeczenia Lekarza orzecznika z dnia 12 stycznia 2016 r. jako podstawę ustaleń faktycznych do wydania decyzji organu rentowego z dnia 21 marca 2019 r. i pominięcia ustaleń wynikających z opinii biegłych, przeprowadzonych w postępowaniu prowadzonym przez Sąd Okręgowy w Tarnowie (sygn. akt: IV U 137/15);

2. art. 100 i art. 129 ustawy emerytalnej i ich niewłaściwe zastosowanie poprzez uznanie, że wniosek z dnia 16 października 2014 r. został rozstrzygnięty prawomocną decyzją organu rentowego z dnia 16 marca 2016 r., podczas gdy po złożeniu przez powoda nowego wniosku (z dnia 6 czerwca 2016 r.) rozstrzygnięcie organu nie mogło prowadzić do przyznania renty za okres sprzed daty tego wniosku, a zatem decyzja organu nie mogła dotyczyć rozstrzygnięcia o niezdolności do pracy za okres od 15 października 2014 r. do 25 lutego 2015 r., co również stanowiło o braku zasadności wnoszenia skargi na orzeczenia lekarza orzecznika.

Strona skarżąca zarzuciła także orzeczeniu naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik postępowania tj.:

1. art. 477¹⁴ § 4 k.p.c. poprzez uznanie, że po uchyleniu decyzji i przekazaniu sprawy do organu rentowego:

1. ponownej oceny zdrowia powoda nie dokonuje się w oparciu o ustalenia Sądu, a organ nie bierze pod uwagę wydanych w postępowaniu Sądowym opinii;

2. nie zachodzi konieczność przeprowadzenia postępowania i wydania decyzji na podstawie nowego orzeczenia wydanego przez lekarza orzecznika, w sytuacji gdy umorzenie i przekazanie sprawy do organu rentowego nastąpiło na skutek ujawnienia w postępowaniu sądowym nowych okoliczności w zakresie stanu zdrowia powoda;

3. art. 477⁹ § 3¹ zd. 1 k.p.c. poprzez uznanie, że niezaskarżenie korzystnego dla powoda orzeczenia lekarza orzecznika ZUS z dnia 12 stycznia 2016 r. (wydanego zgodnie z wnioskiem powoda z dnia 6 czerwca 2016 r.), uniemożliwia ponowne wydanie orzeczenia przez lekarza orzecznika za okres nieobjęty badaniem, a także uniemożliwia wniesienie odwołania od decyzji organu rentowego.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniesli o:

1. uchylenie w całości orzeczenia Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 26 stycznia 2022 r. (sygn. akt: III AUa 1381/19) i poprzedzającego go orzeczenia Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 4 września 2019 r. (sygn. akt: IV U 297/19) i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania;

2. przyznanie i zasądzenie na rzecz powoda kosztów postępowania, a także kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z odsetkami od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty;

3. odstąpienie - na zasadzie art. 102 k.p.c. - od obciążania pozwanej dalszymi kosztami procesu, w szczególności kosztami zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wywiedziona w niniejszej sprawie okazała się uzasadniona.

Na wstępie podkreślić należy, że zgodnie z art. 398¹³ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw. Niemożliwe jest więc rozpoznanie skargi co do okoliczności, które wykraczają poza podstawy tego środka zaskarżenia, a więc nie mogą być uwzględnione przy jego rozpoznaniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 marca 2014 r., II PK 287/13, LEX nr 2008658; z dnia 23 września 2008 r., I PK

80/08, LEX nr 784907; z dnia 26 września 2005 r., II PK 98/05, OSNP 2006 nr 15-16, poz. 243). Inaczej rzecz ujmując, Sąd Najwyższy nie jest władny wyjść poza podstawy skargi kasacyjnej.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że nie mógł odnieść spodziewanego przez stronę skarżącą skutku zarzut naruszenia przez Sąd Apelacyjny art. 477⁹ § 3¹ zd. 1 k.p.c. Przepis art. 477⁹ § 3¹ k.p.c. jest bowiem adresowany do sądu pierwszej instancji. Sąd odwoławczy nie może więc przepisu tego naruszyć, gdyż go nie stosuje. Sąd drugiej instancji kontroluje prawidłowość postępowania przed sądem pierwszej instancji, w tym niezastosowania przez niego art. 477⁹ § 3¹ k.p.c., jednakże dla skutecznego podniesienia zarzutu niedokonania takiej kontroli konieczne jest powiązanie go ze stosownym przepisem dotyczącym postępowania apelacyjnego - art. 386 § 3 k.p.c. W konsekwencji, zarzut postawiony przez stronę skarżącą, oparty jedynie na naruszeniu art. 477⁹ § 3¹ k.p.c. jest nieskuteczny (wyrok Sądu Najwyższego z 26 września 2018 r., II UK 264/17, Legalis nr 1838347).

Zasadne okazały się natomiast, zawarte w skardze kasacyjnej, zarzuty naruszenia przez Sąd II instancji przepisów prawa materialnego, a w szczególności art. 14 ustawy o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych, a także zarzut naruszenia przepisów proceduralnych, tj. art. 477¹⁴ § 4 k.p.c. Zgodzić należy się ze stroną skarżącą, że organ rentowy nieprawidłowo zastosował do wydania decyzji z dnia 21 marca 2019 r. orzeczenie lekarza orzecznika z dnia 12 stycznia 2016 r., które wydane zostało w postępowaniu zainicjowanym na skutek wniosku powoda z dnia 7 sierpnia 2015 r. Tymczasem, w postępowaniu toczącym się na skutek postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 29 października 2015 r., o uchyleniu decyzji ZUS i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, organ rentowy powinien dokonać ponownej oceny niezdolności do pracy, jej stopnia oraz innych okoliczności, wskazanych w art. 14 ust. 1 ustawy emerytalnej. Artykuł 477¹⁴ § 4 k.p.c. dotyczy określonej kategorii spraw, a mianowicie spraw, w których odwołanie od decyzji, której podstawę stanowi orzeczenie komisji lekarskiej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, opiera się wyłącznie na zarzutach dotyczących tego orzeczenia. Ustawodawca wyraźnie określił, że spór dotyczyć musi wyłącznie kwalifikacji stanu zdrowia ubezpieczonego na podstawie przesłanek niezdolności do pracy

wynikających z art. 12 i 13 ustawy emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i to kwalifikacji dokonanej na podstawie orzeczenia komisji lekarskiej, skoro odwołanie ma się opierać "wyłącznie na zarzutach dotyczących tego orzeczenia". Chodzi więc o sprawy, w których ubezpieczony kwestionuje stanowisko organu rentowego wynikające z podstawy faktycznej decyzji odnoszącej się do orzeczenia komisji lekarskiej. Okoliczności dotyczące stanu zdrowia z okresu po wydaniu decyzji wykraczają więc poza zarzuty dotyczące orzeczenia komisji lekarskiej, na podstawie którego wydawana jest decyzja. Konsekwentnie zatem w art. 477¹⁴ § 4 k.p.c. mowa o "nowych okolicznościach", które, choć powstałe po wniesieniu odwołania, mają znaczenie dla oceny stanu zdrowia do dnia decyzji. Nowe okoliczności to schorzenia, tak jak miało to miejsce w niniejszej sprawie, istniejące przed wydaniem decyzji, lecz wykazane przez ubezpieczonego dopiero po wniesieniu odwołania do sądu oraz ujawnione na podstawie badań lekarskich w trakcie postępowania sądowego i których nie oceniał ani lekarz orzecznik, ani komisja lekarska organu rentowego. Ponieważ ujawniły się one w postępowaniu przed Sądem I instancji, sprawa "wróciła" na etap postępowania przed organem rentowym zasadniczo po to, aby organy orzecznicze Zakładu Ubezpieczeń Społecznych mogły dokonać ponownej oceny stanu zdrowia z ich uwzględnieniem. Ocena "nowych okoliczności" przez organy orzecznicze Zakładu Ubezpieczeń Społecznych może doprowadzić bowiem do zmiany pierwotnego stanowiska organu rentowego i zakończenia sporu. Skorzystanie przy tym z opinii lekarza orzecznika ZUS z innej sprawy, zainicjowanej odrębnie złożonym przez odwołującego wnioskiem, uznać należy za nieprawidłowe. Jak słusznie na to zwróciła uwagę strona skarżąca, w postępowaniu toczącym się na skutek postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 29 października 2015 r., o uchyleniu decyzji ZUS i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, organ nie dokonał oceny niezdolności do pracy, jej stopnia oraz innych okoliczności wskazanych w art. 14 ust. 1 ustawy emerytalnej. Tymczasem orzeczenie lekarza orzecznika z dnia 12 stycznia 2016 r. nie obejmowało wskazywanej przez powoda niezdolności do pracy w okresie od 15 października 2014 r. do dnia 25 lutego 2015 r., lekarz orzecznik nie mógł prawidłowo ustalić stanu faktycznego i wziąć pod uwagę ustaleń poczynionych przez Sąd Okręgowy w Tarnowie, w sprawie (sygn. akt IV U 137/15), ponieważ przy

wydawaniu orzeczenia w sprawie - z odrębnie złożonego wniosku, nie miał do dyspozycji akt tego postępowania. Zatem nie mógł skonfrontować swoich ustaleń z ustaleniami biegłych sądowych. A w ostateczności, odwołujący nie miał możliwości złożenia ewentualnego sprzeciwu, w przypadku niekorzystnego dla siebie nowego stanowiska lekarza orzecznika.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c., orzekł jak w sentencji.

[SOP]

[ms]